

Chenar de Mac Constantinescu

„Neamul Românesc”

„Neamul Românesc” în ziua de 10 Maiu a împlinit o pătrime de veac de existență. Înseamnă mult pentru o gazetă românească și mai mult când această gazetă are în sine crezul și lupta unui singur om, al căruia țel se cuprinde atât de bine în însuș titlul ziarului.

Simbolic, cuprinzător și simplu: simbolic prin titlul său, prin idealurile sale; cuprinzător de fapte și suflet; simplu în înfățișare și în pretențiile programului său.

„Neamul românesc” se poate socoti și ca o continuare a „Sămănătorului”. Ideile literare sunt transpușe în domeniul social și politic, iar factorul acstei schimbări în domeniul social și politic, se găsește în continua frământare a sufletului lui Nicolae Iorga ce nu-și află astămpăr în domeniul preocupărilor sale de specialitate, nici în hotarele literaturii. Minte cum nu s'a mai văzut, ajutată de o excepțională putere de muncă ce cu timpul devine o plăcere zilnică, și de o cultură profundă în toate domeniile, Nicolae Iorga nu putea rămâne încis, având în sufletul său trecutul omenirii și al poporului său, din care cauță să scoată drumuri călăuzitoare în preocupările de viitor ale acestui popor.

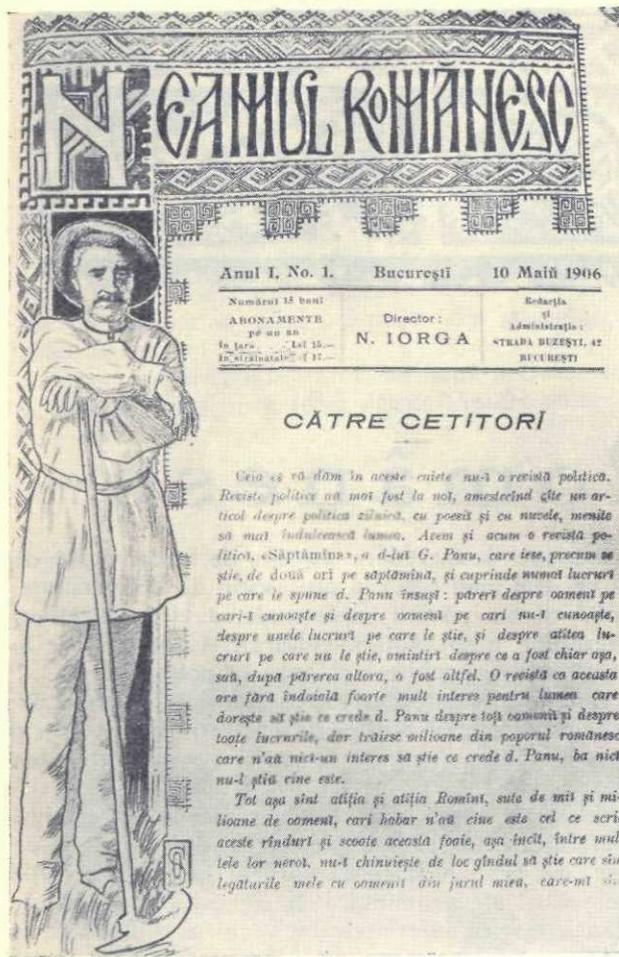
După lupta literară dela „Sămănătorul”, rupând liniștea preocupărilor pur istorice care fuseseră în tinerețea sa singura grijă zilnică, după ce prin călătoriile prin țară și mai ales la România din Ardeal, Bucovina și Basarabia, colindând colț de colț din speranța și mândria unei conștiințe naționale, fără a urmări niciun scop egoist, dus mai mult de grijile societății care începeau să devină un fel de zid în jurul acestui nou astru, Nicolae Iorga ajunge un idol al generațiilor care se ridicau.

Prin atitudinea luată contra acelora care uitaseră un întreg trecut și vroiau să reprezinte o piesă în franțuzește pe scena Teatrului Național, lupta socială a lui Nicolae Iorga era deschisă. Data de 13 Martie 1906, reprezentă punctul plecării către această nouă înfățișare din multiplă sa personalitate.

Scrisori de incredere, cuvinte de laudă venite de la cel mai umil până la profesorul de Universitate, solidaritatea păturii intelectuale, a Universităților, literaților, a societăților culturale, Congresul de la Iași, conduc pe Nicolae Iorga în politică.

Întâiul pas a fost tipărirea ziarului „Neamul românesc”. Scopul acestei gazete este expus într-o formă atât de simplă — forma ce i-a stat totdeauna la îndemână — în întâiul articol din ziar.

„Cu câtă învățătură pot să am, cu câtă muncă pot să cheltuiesc, și cu ce suflet am ajuns să-mi fac, mă simt în stare să vorbesc despre lucrurile cele mari ale neamului meu, despre nevoile lui adânci, despre suferințele lui vechi și sfinte, despre țintele lui înalte și grele de ajuns, despre tot ce mă privește, până în adâncul inimii mele, și pe mine care-am scris aici, dar și pe d-ta, care cetești, și pe vecinul d-tale, și pe cine nu-ți este vecin, și pe prietenul d-tale, și pe acela care, suferind totuși de aceleași nevoi și țintind către același ideal, îți este dușman, pentru cine știe ce pricină, care rămâne numai între d-voastră amândoi, și care n'are a face cătuși de puțin cu viața cea mare, cea largă, cea curată și trainică, — ce zic trainică? veșnică, — din care pornesc toate viețile noastre, și, depărtându-se de care, viața oricărui dintre noi se stinge și se ofilește, viața neamului, a tuturor celor de astăzi, a tuturor celor de ieri, de alătări, și din adâncul vremurilor, a tuturor celor ce cu ajutorul lui Dumnezeu vor veni pe urma noastră pentru a trăi și a munci ca Români. Despre lucrurile astea mă simt în stare a vorbi, nu ca mine însuși, ci ca unul din mulțime, care s'a întâmplat că știe mai bine, pe când alții știu mai puțin, și căruia din nevoia sufletului său într-o clipă îi vine glas pentru a vorbi, cu graiul său, dar cu inima voastră, a tuturora. Mă înțeleg nu ca un om, ce-și urmărește rosturile lui, fie că de vrednice și de curate, ca un om ce cauță să scoată la iveală ființa lui, chiar spre înaintarea și binele altora, ci ca „mâna de țărână” prin care ar scrie, zi de zi și ceas de ceas, despre tot ce ne

mișcă mai mult și ne îndeamnă mai tare, cineva mai mare, cu mult mai mare decât mine".

Și în încheere câtă mândrie la gândul că și'n poporul românesc sunt atâtea forțe, și câtă dârjenie în lupta pe care o începe :

„Am ajuns la vîrstă când trebuie să plecăm în toate de la cunoștința de noi însine, de la cea mai deplină și serioasă cunoștință a tuturor puterilor și slăbiciunilor noastre. A venit vremea să lucrăm numai cu puterile noastre, oriunde le avem ; a venit vremea să întîmpin numai către scopurile noastre, bine cercetate și alese și pe deplin luminate. Am ieșit de la stăpân, nu mai putem fi calfa nimănui ; voim să trăim din lucrul nostru pentru a întemeia bine căminul nostru cel mic, vatra noastră cea îngustă. Alții, gospodari vechi, cu casă de ani și de ani, n'au nevoie să se gândească la orice încep. Dar noi trebuie să ne întrebăm, să ne sfătuim, să ne înțelegem, clipă de clipă, pentru a ni afla rostul cel adevărat și a nu ne îndepărta de la dânsul.

„De aceea iese această tipăritură, menită tuturora, tuturor celor buni și de ispravă, și chiar celor ce șovăiesc încă, și chiar celor cari sunt în stare a se întoarce. Ea vine, fiindcă trebuie să vină. Vom vedea dacă mulți cugetă tot astfel. Dacă nu, —

SAMANATORUL

REVISTĂ LITERARĂ SAPTAMINALĂ

ANUL AL II-lea

BIBLIOTECĂ
N. JORGA

VOLUMUL III No. 1—52 DIN 1903

BUCHURESCI

Institutul de Arte Grafice și Editură „MINERVA”

6, Strada Regală, 6, (Hotel Union)
1904

vom cădea, dar nu ne vom socoti învinși. La cel dintâi prilej ne vom ridica din nou, și vom încerca astfel până la sfârșitul zilelor noastre, — fie și între hohotele de râs și loviturile de pietre ale celor ce nu înțeleg că am venit pentru binele lor, — ceeace știm că este datoria noastră".

Iar mai târziu, prin 1908, dădea tot în „Neamul Românesc" definiția naționalismului său și a naționaliștilor: „Naționaliștii adevărați sunt un număr de oameni cu înțelegere, conștiință, hărnicie și caracter, cari și dau seamă că un neam e o ființă organică, un *fapt viu al lumii*, care poate să fie și să nu fie, să se ivească sau să moară, dar nu se poate preface în altă făptură organică. Și, aşa fiind, el nu e chemat la altceva decât la desăvârșirea ființei sale, este în folosul *civilizației universale*, care răspândește asupra oamenilor lumină și fericire.

„Ateu odinioară datoria puterea sa pământului părinte, care-l întăria de câte ori, în trânta sa cu dușmanul, se atingea de dânsul. De el nu ne despartim însă noi niciodată și lăsăm ca zmeii să bată în ura lor, furtunoși, prin văzduhuri, care sunt lăcașul lor firesc, al duhurilor. Aici suntem, cugetăm, simțim și lucrăm pentru cele de aici, pe care le știm mai bine decât ceilalți și totuși le studiem mai stă-

ruitor decât ei. E simplu, dar solid și rodnic". Acesta era scopul ziarului și acesta îi era doctrina. Ziarul la început apare într'un format mic, de revistă, având 16 pagini, cu următoarea împărțire: articol de fond semnat de directorul foii, N. Iorga; alte două articole, cuprinzând de cele mai multe ori subiecte de politică culturală, de foarte multe ori semnate tot de director, apoi Cronica împărțită în: știri din țară, de la România de pehotare; știri din străinătate.

Înălți număr e scris în întregime numai de Nicolae Iorga. Coperta e formată dintr'un chenar din motive românești având când un țăran, sau o femeie, sau figuri de Domnitori. Foaia apărea de două ori pe săptămână, coștul unui exemplar fiind de 15 bani. Redacția și administrația era în str. Buzău No. 42, chiar în locuința profesorului Iorga. Aici e de adăugat și de stăruit asupra muncii depuse de directorul ziarului care avea grijă de întreaga administrație și tipărire: scria articolul, făcea corecturile și de multe ori chiar și expediția ziarului.

Foaia a apărut sub acest format până în 1914, când și-l mărește; în 1917 devine și mai mare, ca în 1918 să ia formatul de astăzi.

Gazeta n'a avut o regularitate în apariție, când de două ori pe săptămână, apoi odată, ajungând să apară zilnic. Colaboratorii ai ziarului au fost mulți și variați: scriitorii din toate ținuturile. În 1924 ziarul are ca redactori pe: Nichifor Crainic, Pamfil Șeicaru, Gongopol, Enacovici, Cesar Petrescu, cari se vor îndrepta apoi spre formarea ziarului „Cuvântul”.

Ziarul a avut de suferit de multe ori și foarfecile cenzurei, în timpul răsboiului și mai ales în 1927, când patima politică l-a indemnizat pe Nicolae Iorga să schimbe titlul ziarului în cel de „Neamul”, direcțori fiind Gh. Tașcă și N. Georgescu, iar N. Iorga figura numai ca director fondator.

Linia de conduită a ziarului e în legătură cu programul expus în înălți număr, apoi urmează cursul evenimentelor politice de seamă. Scopul principal al gazetei până în 1916 era lupta dârză pentru unitatea națională. Nu e număr din ziar care să nu cuprindă articole și dări de seamă în legătură cu frații din Ardeal sau Basarabia.

Nu se poate scrie istoria acestor evenimente fără a se avea ca document de înălți ordin ziarul „Neamul Românesc”. Nu era român ardelean care să nu dea pe la directorul ziarului când trecea în patria mură. Nu era intelectual ardelean, bucovinean și basarabean care să nu cetească „Neamul Românesc”. Nu era gest al românilor supuși cari să nu-și găsească ecou în această foaie. Pentru a ne da mai bine seama de acest fapt, n'avem decât să dăm la întâmplare un rezumat dintr'un număr:

Ardeal.

1. La Sibiu conferința d. Silvestru Moldovan.
2. Iași e osândit d. Păcăianu.

3. La Bucium-Șasa învățătorul Marian Sas tine școală de adulți.

Banat.

1. Și învățătorul P. Rusu ține școală de adulți la el acasă.

Bucovina. Câmpulungul Bucovinei dă o frumoasă revistă: Buciumul.

Ungaria... d-1 Tamaș a dăruit 200 de coroane a se intemeia un fond menit salvării școalelor.

Cu trecerea profesorului Iorga la Liga Culturală „Neamul Românesc” devine, s'ar putea spune, ziarul acestei instituții. Toată activitatea Ligii era expusă în ziar, și faptul era destul de ușor, deoarece sufletul Ligii era o singură persoană: Nicolae Iorga.

In 1907 „Neamul Românesc” prin scrisul lui

Nicolae Iorga devine cel mai invierunat apărător al țărănimii. Izolat, urât de întreaga clasă dominantă, în urma articolelor sale, profesorul Iorga e apărat de răsburarea acesteia de o gardă a tinerețului care timp de o lună făcea cu schimbul la praguil casei sale.

Rar se poate găsi o pagină de antologie mai viibrantă, mai caldă și expresivă, plină de iubire și ură, de compătimire și scârbă! Fiecare cuvânt scris e o lacrimă pentru durerea celor umiliți și un tăius de sabie pentru ciocoi.

La paginile ce vor forma antologia stilului nou adus de Nicolae Iorga se poate trece și acest articol pe care-l reproducem în întregime:

Intemeetorul «Neamului Românesc» la acca vreme

DUMNEZEU SĂ-I IERTE !

Dumnezeu să-i ierte pe cei patru țărani români împușcați în orașul românesc Botoșani de oastea românească în ziua de 5 Martie 1907.

Să-i ierte Dumnezeu pentru câtă muncă de robi
au muncit, pentru ce traiu de dobitoace nenorocite
au dus, pentru câtă înșelare au suferit, pentru câtă
jignire au indurat,
să-i ierte viața lor
de suferințe, să-i
ierte pentru clipa
de desperare când
s'au ridicat vâr-
sând pe străde, nu
sânge omenesc, cl
rachiul cu care
erau otrăviti.

Să nu ierte Dumnezeu pe străinul fără inimă care a stors vлага o sută de ani și astăzi vrea și săngele, pe stricătorii pământului, pe risipitorii gospodăriilor, pe ticăloșitorii oamenilor, pe pângăritorii femeilor; să nu ierte Dumnezeu pe ciocoimea obraznică și proastă, care n-a știut și nu știe a-și înțelege, iubi, apăra și măcar cruța pe cei de o lege și de un neam cu dânsii, pe hâzii politiciani mâncăți de poftă și nevolnici; să nu ierte Dumnezeu pe cărmuitorii neghiobi sau vânduți înaintea căror ora, cufundați în orgii budgetare, fumegă acuma acest sânge nevinovat.

In vecii vecilor,
căt va mai dăinui suflarea românească pe acest pământ, să nu-i ierte Dumnezeu pe netrebniții și pe făcătorii de rele.

Să fie în casa lor atâta belşug ca în bordeiele celor ce au murit, atâta fericire în viaţa lor cât a fost în viaţa celor ce s-au vârcolit de gloanţe, să fie atâta cinste şi atâta demnitate, cât li s'a lăsat acelor sărmani ce s-au dus ca nişte pârâşi veşnici înaintea Scaunului judecătilor celor mari ; să mântruije ca

dânsii värsându-și săngele inimii în țernă și pe urma lor să rămâie ca pe urma împușcațiilor copiilor ca să moară de foame și femeile ca să le cumpere Jidanii.

Așa să dea Dumnezeu.

Din 1908 la activitatea „Neamului Românesc” se mai adaugă și dările de seamă și toată mișcarea din jurul Universității populare din Vălenii de Munte.

Din acelaș an ziarul devine ziar de partid prin întemeierea partidului național democrat. Doctrina e aceeași expusă în primele numere.

Cu începerea răsboiului mondial „Neamul Românesc” înregistrează și această nouă revoluție în viața oamenirii.

Conducătorul ziarului se arată dela început contra acestei vărsări de sânge, de distrugere a civilizației, a operelor de artă, a învrăjbirii popoarelor :

„Dar supt raportul ideilor, supt acela al îndreptării morale, al sco-pului de atins, acest odios masacru va fi unul din cele maijosnice acte de ură idioată care s'au săvârșit vre-o dată pe fața pământului, o dovardă atroce a păcatelor pe care le poate săvârși această lume fără

Dumnezeu și fără ideal".

„Nicări un principiu național care-și caută drumul peste orice împotrivire menită să fie sfârâmată. Nicări avântul spre civilizație care lovește cu drept în piedeca barbariei. Nicări măcar fanaticismul unei concepții superioare pornită cu sabia în mână pentru a cucerî lumea în numele unui nou adevară”.

Dar, când datoria noastră a cerut ca să începem lupta pentru a realiza unitatea națională, Nicolae

Manuscris al d-lui N. Iorga

Iorga prin scrisul din „Neamul Românesc” și prin toată activitatea înscrie cea mai frumoasă pagină din istoria contemporană a istoriei românești.

Niciun ziar nu poate întrece în însemnatate ziarul „Neamul Românesc”, singura speranță a izbânzii ce picura în sufletul soldatului din tranșee, al refugiatului din Moldova și chiar al lumei politice din Iași.

Se scoate în evidență vitejia de pe front a unui simplu soldat sau a unui ofițer, a unui scriitor, etc. Se infierează neobrâznicia cutăruia care cu monoclu la ochiu și plin de sănătate în obraz își plimba impertinență pe străzile Iașului sfidând soldatul zdrențuros, olog și plăpând aruncat cine știe în ce colț. Prindea o mică victorie pentru că să scoată în evidență vitejia de azi și de ieri a soldatului român. Și, când desperarea era mai mare, cuvintele care răsunau în Camera deputaților prin „Neamul Românesc” erau aruncate în sufletul întregului popor desorientat: „în colțul acesta unde ne-am strâns, să păstrăm cu scumpătate sămânța de credință, și vom vedea și noi la rândul nostru dispărând negura stăpânirii străine, și vom putea zice ca Petru Rareș, fiul lui Ștefan, că „vom fi iarăși ce am fost și mai mult decât atâta”.

Când dușmanul coboară clopoțele bisericilor din teritoriul supus, Nicolae Iorga scrie: „le coboară din vechea lor așezare seculară, le izgonesc din turnurile de unde au răspândit atâtea vești de sămânță, le târasc spre cupoarele depărtate în care, cu pâinea podoabelor meșteșugului nostru tradițional, cu topirea în foc a vechilor slove cucernice și gloioase, o parte din sufletul nostru istoric pare că se duce”. „Va veni ea odată și ziua biruinții. Ca și în luptele de până acum, tunuri vrăjmaș vor cădea în mâinile ostașilor români. Din tunuri turcești Carol I a avut mândria de a-și face o coroană. Din toate tunurile prinse ale acestei păgânătăți distrugătoare noi să facem bisericilor noastre clopote nouă”.

Trecut răsboiul, ziarul „Neamul românesc” își începe noua sa activitate de purificare a vieții politice. Întreaga desfășurare a partidului național este oglindă în el.

Privind în ansamblu întreaga desfășurare a „Neamului românesc”, distingem trei perioade:

Perioada eroică dela 1906 până la 1914;

Perioada răsboiului dela 1914 până la 1918 și

Perioada politică dela 1918 până astăzi.

Perioada eroică, perioadă de pregătire și încălzire a sufletelor, se poate asemuri în ideile sale și în importanță sa cu epoca lui Mihail Kogălniceanu. La începutul secolului al XIX-lea întreaga pleiadă formată din Alecsandri, Bălcescu, Negruzzi, Kogălniceanu, spirite noi, veniți într'un mediu unde se putea face atâtea fapte mari, au creat o nouă societate, având la bază ființa etnică a poporului românesc. Cu aceeași căldură, dar cu puteri mai mari și numai o singură persoană, a putut creia un curent nou, educând o întreagă societate rătăcită și lipsită de tel.

Prin „Neamul românesc”, alături de întreaga sa activitate, Nicolae Iorga reușește să impue și Statului și societății un ideal, ideal ce nu trebuia să plutească în sfere înalte, un ideal alcătuit din realizări cât mai apropiate. Societatea românească pentru Nicolae Iorga nu era o entitate metafizică, o plăsmuire a unei minți abstracte, era o ființă vie, unitară, având aceleași date, credințe, același suflet capabil de mari realizări care ar putea da un nou pas în dezvoltarea civilizației. Întâmplarea a făcut ca această societate să fie lipsită de o unitate domina-

ANUL I-iu, Nr. 1. 5 bani Numărul 2 Ianuar 1910

„Neamul Românesc”

PENTRU

POPOR

— Prin lege —
la — dreptate —

— Prin lumină —
la — fericire —

Apare în fiecare Joi

Abonamentul 3 lei pe an

Oameni buni și frați români,

Trebuie să aveți și voi o foaie a voastră în care să se vorbească de nevoie voastre și să vi se arăte, cinstiți și fără gînd de înșelăciune, ce trebuie să faceți pentru ca starea voastră ne-norocită, cum e azi, să se îndrepte.

La noi omul de la țară ori n'are pămînt, ori nu-l are cît ii trebuie, ori, dacă-l are, nu știe ce să facă cu dînsul, ori, dacă știe, n'are vreme și n'are bani. Să lumea se tot înmulțește, iar pămîntul tot atîta este. Numai destoinicia omulu dacă știe să ieă mai mult dintr'insul,

toare pe care n'o putea înfăptui decât prin unitatea culturală. Prin conferințe, prin căldura vorbei sale reușind să îndemne chiar spre răscoală mintile, Nicolae Iorga impune noua credință.

Ziarul „Neamul românesc” a dus această nouă convingere în toate colțurile, dar mai ales acolo unde vorba sa nu putea răsbate, peste munți.

Nu s'ar putea scoate în evidență extraordinarul rol jucat de „Neamul românesc”, mai ales în aceste momente când patima politică distringe recunoștința întunecând mintile, decât întrebuințând corespondența profesorului Iorga, una din cele mai bogate,

formată din lăzi întregi de scrisori. Mi-a fost dat să citeșc câteva din scrisorile ardelenilor în legătură cu „Neamul românesc”, cea mai mare parte din ele fiind semnate de seminariști, de elevi de liceu. Cu toții sunt entuziasmați și trimet rânduri de laude și mulțumiri lui Nicolae Iorga. Unul regretă că n'a primit un număr și roagă să i-l trimeată neapărat, că nu vrea să strice colecția; altă scrisoare prin care un grup de elevi din Blaj au fost prinși citind „Neamul românesc” și eliminați, sau un biet țăran a fost închis pentru acelaș lucru. Iar elevii de

graful lui Iorga, alături de un bucovinean Tofan, „Neamul românesc” în epoca sa eroică a avut un rol educativ și n-ar fi reușit dacă n-ar fi avut două însușiri: tenacitate și puterea de convingere prin scris dând toată căldura sufletului, iar această exteriorizare a gândului n'o mai avusese nimeni dela Eminescu până la Iorga.

Analizând perioada eroică a „Neamului românesc”, ne putem pune întrebarea: care sunt puterile nevăzute care i-au dat tăria lui Nicolae Iorga în lupta sa? Trei sunt aceste puteri nevăzute. Întâia e însăși ființa sa excepțională care din tinerețe avea un crez național. La vîrstă de 18 ani, se poate vedea din articolele din „Lupta”, avea o cultură națională.

Al doilea izvor e cultura sa istorică; vorbeau în scrisul său toată suferința generațiilor dinaintea sa, suferință ce trebuia să aibă o isbândă: unitatea națională.

Al treilea izvor îl găsim în literatura străină: italiana și engleză. Italia, țara de tinerețe a sa, i-a dat o credință :

„Am văzut acolo un mare și nobil popor care secole întregi a trăit sfărâmat în bucăți, dar având același suflet. Și acest suflet, pornind dela Dante, a ajuns la Garibaldi, Mazzini și Victor Emanuel. Trei sforțări, și Italia unită a fost.

„Mi-am zis atunci: dar și noi cei sfâșiați avem unul și același suflet. Și acest suflet, având același drept, poate avea aceeași putere. Am crezut atunci în posibilitatea lucrurilor imposibile. Aceasta o dătoresc Italiei”.

Iar tenacitatea și ideia națională, credința de nețăgăduit în ideia abstractă, care nu domină numai viața, dar face parte din viața însăși, o găsește și în literatura engleză, în Carlyle și alții.

In a doua perioadă, în epoca răsboiului, venit poate prea curând, „Neamul românesc” a avut de jucat iarăș un rol mare, să dea credință biruinții.

Când în sufletul fiecăruia era desnădejdea, unul singur a rămas în bucuria biruinții: Nicolae Iorga.

In întâia parte a acestei perioade, când soldatul român pornea supt steag străin îi spunea: „... și să știți că urmășii voștri, în ciuda tuturor puterilor lumii, supt acest steag pe care îl neștiință, îl durere și îl intuneric voi l-ați înălțat, desfășurat și sfințit, vor fi toți împreună”.

Aceeaș tărie și credință nestrămutată pe care a avut-o în epoca de educare a societății a păstrat-o și în cele mai grele clipe pentru a o răspândi prin scrisul său din „Neamul românesc” soldaților din tranșee, refugiatului de prin sate, omului politic desorientat și el, și, chiar Regelui.

In ultima fază a sa, în epoca politică, după răsboiu, caută să introneze în luptele de partid onestitatea, înălțarea vrajbii și să dea societății o epocă de liniște pentru trăinicia unității naționale. In nici unul din articolele sale nu se vede ura con-

NEAMUL ROMÂNESC

LITERAR

PE ANUL

1909

ANUL II

VĂLENII-DE-MUNTE

Tipografia „NEAMUL ROMÂNESC”, societate anonimă pe acțiuni
1909

Pretul 4 Lei

liceu n'aveau decât un vis: să treacă odată munții. Deci acestei epoci a „Neamului românesc” îi dăm o însemnatate mai mare în rolul pe care l-a jucat în Ardeal și Bucovina. În vechiul regat era vorba și de celelalte cărți ale lui Nicolae Iorga. În Ardeal vorba nu putea răsbată decât prin scris și mai ales prin „Neamul românesc”. Din aceste relații cu Ardealul prin scris a ieșit întreaga generație istorică de azi din Ardeal: Lapedatu, Lupaș, Meteș. Un ardelean, O. Smigheleschi, cel care a zugrăvit catedrala din Sibiu, face coperta „Neamului românesc” și tot un ardelean: Meteș va fi bio-

tra dușmanului politic, nici „sforăria culiselor”. În cele câteva rânduri ce formează articolul său, reușește să pecetluiască o faptă, să caracterizeze un suflet, să înăture o meschinărie. Si 'n acest domeniu, ca și 'n celelalte două perioade, victoria a venit.

La activitatea desfășurată de „Neamul românesc” trebuie alăturată și aceea dela „Neamul românesc literar”.

După plecarea dela „Sămănătorul”, în urma acuzațiilor c'ar fi contra literaturilor străine, Nicolae Iorga dă la iveală în 1907 „Floarea Darruilor”, apărută în două mari volume. Această revistă conține traduceri din literatura italiană, franceză, germană. Nu contra literaturii străine se ridicase Nicolae Iorga, ci, contra acelei literaturi bulevardiere, lipsită de estetică și disprețuită chiar și 'n țara de unde venea.

După un an „Floarea Darurilor” nu mai apără și 'n locul ei dă la iveală „Neamul românesc literar”.

Scopul revistei este expus în primul articol: „se cere de toată lumea, un colț curat și cinstit, în care să se poată ceti. Mi s'a cerut și mie, care am dus lupte literare în vremea când ele țintiau un ideal, astăzi atins; n'am crezut că trebuie să refuz cererea și astfel încep „Neamul românesc literar, cultural și poate — științific.”

„El n'are partid literar, n'are săgetători anonimi, n'are mandarini și bonzi, și n'are Dalai-Lama. Pentru plăcerea și învățătura publicului, tipărim numai articole, poesii și nuvele care să-i poată folosi. Iar ca normă avem una singură, de care nu m'am despărțit niciodată: *Exprimarea sinceră a sufletului românesc în forme de adevăr*”.

Revista apare în 1909, timp de patru ani odată pe lună. Cu dispariția ei se dă la iveală o alta, „Drum drept”, care se va contopi în 1916 cu „Rămuri”. „Neamul românesc literar” va mai apărea în răstimp și 'n 1925 ca o continuare a „Universului literar” condus tot de Nicolae Iorga.

Pe lângă „Neamul românesc” a mai apărut și „Neamul românesc pentru popor”. Intrat în lupta socială, Nicolae Iorga și-a rezemat întregul crez politic pe ridicarea păturii țărănești. Din cărțile publicate e deajuns să pomenim „Sate și Mânăstiri” și „Drumuri și orașe” pentru a demonstra iubirea nețărmurită pentru sătean. Crezul său era în jurul ideii democratice și democrația n'o putea baza decât pe pătura țărănească, ridicându-o și la drepturile celor dela orașe și la cultura acestora. Satul era în concepția sa temelia Statului român. Si tot spre sat, spre viața rustică, îndreapta și literatura prin mișcarea sămănătoristă. Pentru a-și ajunge țelul Nicolae Iorga luptă pe toate căile. În 1907 el e acela care ia apărarea săteanului și 'n 1908 tot el e acela care cere în Parlamentul românesc exproprierea și improprietărirea. Si lupta dusă în Parlament, prin „Neamul românesc”, prin conferințe, este sprijinită dela 1 Ianuarie 1910 și prin „Neamul românesc pentru popor”. Această gazetă o scoate pentru a

vorbii în ea de nevoile țărănești și a da sfaturi pentru îndreptare.

In articolul prim, Nicolae Iorga le arată țărănilor să nu iasă din lege: „cum cel care iese din legea lui Dumnezeu, e bătut de Dumnezeu, așa e bătut de oameni cine iese din legea omenească, făcută pentru toți oamenii, de o potrivă”. „In marginile legii să stăti și cu puterea legii să biruiți”. Cere pentru ei dreptul de vot nu numai pentru colegiul al III-lea și cere și pământ, dar, mai presus li cere lor și vrea să li deie: lumină. „Cu învățătura se biruiește astăzi, când nu mai este boierie după lege.

Anul I-iu, No. 1. BUCUREȘTI Ianuar 1913

DRUM DREPT

REVISTĂ LITERARĂ LUNARĂ

CONDUSĂ DE N. IORGĂ

ABONAMENTUL

În luna . . . pe an, 6 lei; pe 6 luni, 3 lei
Peste hotărnic pe an, 7 lei; pe 6 luni, 3 lei

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA

La Tipografia din Valea (jud. Brăila).
Mascație republicată în 10 numere.

Două cuvinte pentru cine are nevoie de ele

Publicarea și mai departe a unei reviste literare a cărui menire să fie înainte de toate *păstrarea banelor tradiții, care nu sunt nici noi, nici vechi, ci logice, necesare, eterno, îndrumarea tinerelor talente pe această cale a banelor tradiții sănătoase* și se pare o absolută necesitate.

Dacă nu pentru noi, cari ne putem măbăta de egomotuoasa nerușinare a lipsei de talent, care crede că îmbrăindu-se desănat și strigind pe uliță poate să ne auzită și contundată, în vîlămagul trezii: astfel, eu talentul, care, el, se îmbrăcă întotdeauna ca toată lumea și nu se dă la numen, dacă o societate desorientează și poate lăsa îspătită de triviala nadă a versului care nu e vers, a stilului care nu e stil, a ideilor și sentimentului care nu sunt idei și sentiment numai pentru că-și tipăresc însășițile pe altul de hirtie, eu aha litera, în altă țară, și-s coase tolle pretențioasei expoziții de mulță că sună în stare a sprâună un spinzurat de rangul întâi, — mai nici și altii cari vor veni după noi. Să e totdeauna bine să se stie că într-o societate porată pe ripă și pe ponoare nu există totuși oameni cari au mers pe *drumul drept* și l-au arătat altora, până la capăt.

„Drum drept” arecăzim acestor foi, care-și părăsește titlul de la început din două motive:

Pentru a face să ajungă, cu aceleași soi, ca ale vecinului „Sămănător”, batjocurit astăzi de arivismul lărmitor al tuturor „tinerilor de vînturi”, cuvinte de preajme dreaptă și pagini de „înțoiasă” ceteră românească și în parte unde orice amintește „Neamul românesc” e total opriți de a patrunde, păstrindu-se

Un om singur cu lumina 'n mână e mai tare decât mii și mii de oameni cari se fărâmă pe întuneric și nu văd drumul”.

„Neamul românesc pentru popor” a ieșit aşa, credincios programului în fiecare Miercuri în 16 pagini. Așa a apărut regulat cu o mică întrerupere în 1913, iar în timpul răsboiului apare neregulat în 1916 ca apoi până 'n 1920 să nu mai apară.

In 1924 foaia are din nou un popas: „biruiți de sărăcie ne-am oprit”. Reapare în 1925 regulat până astăzi.

Printre redactorii foii găsim pe Mihail Lăză-

rescu, I. Gr. Oprișan, C. N. Pârvulescu, Ștefan Manole.

Ca o aneză a foii apare în fiecare Ianuarie un calendar, „Neamul românesc pentru popor” ca și „Neamul românesc” era mult răspândit în provinciile alipite, mai ales în Ardeal. Pentru a putea pătrunde i se schimba titlul în : Tara, Cartoful, Indemnarea, Unirea, Libertatea, Pământul, iar articolul lui Nicolae Iorga nu era semnat.

Dintre foile pentru popor „Neamul românesc pentru popor” are unul din locurile cele mai de seamă. Apare fără a urmări un scop egoist, numai pentru binele săteanului, dându-i un sfat bun, un indemn la muncă și cinste, credință în brazda sa și în conducătorii săi.

„Neamul românesc” are în desvoltarea presei românești un loc de seamă.

Venit după „Sămănătorul”, continuându-l, introduce în viața socială ideile sămănătoriste. Ca și „Sămănătorul” caută și reușește să înlăture pedantismul și rigiditatea pe care în ultimul moment le impunea Junimea.

Insemnatatea sa stă și în faptul că ni dă cea mai de seamă arhivă pentru viața culturală și politică contemporană a României și în același timp că adăpostește în el activitatea ziaristică a celui mai mare ziarist român : Nicolae Iorga.

BARBU THEODORESCU

Chenar de Mac Constantinescu